

Posudek diplomové práce Kláry Zikmundové Možnosti komunikace dětí s dětskou mozkovou obrnou

Práce Kláry Zikmundové je věnována komunikaci dětí a mladých lidí se závažnou dětskou mozkovou obrnou. Autorka ukotvuje úvod svého výkladu v teorii komunikace, komunikační schopnosti a otázkách komunikace verbální a neverbální. V dalších částech (kap. 3 a 4) je představena problematika dětské mozkové obrny (DMO) a podrobnější pozornost je věnována otázce povahy narušené komunikační schopnosti spojené s DMO. V části 3 jsou také zařazeny ukázky komunikace dětí a mladých lidí s DMO a komentáře k nim. V následujících oddílech jsou pak představeny vybrané komunikační systémy alternativní a augmentativní komunikace, vybrané a komentované se zřetelem k možným potřebám osob s DMO. Práci doplňují přílohy.

Posuzovaná diplomová práce se pohybuje na pomezí několika oborů, mj. lingvistiky, speciální pedagogiky a medicíny, a je v řadě směrů inspirativní. Tématem i zpracováním otevírá několik důležitých otázek, jimž v současné české lingvistice není myslím věnována dostatečná pozornost: Za dvě základní pokládám a) vymezení toho, jakými druhy projevů by se lingvistika měla zabývat, b) otázku, jak přistupovat ke zkoumání projevů různým způsobem netypických (k tomu srov. např. Helena Lehečková: *Imperfect Language: How Come? and So What? Slavica Helsingiensia* 35, Helsinky 2008, s. 123–133). Vedle toho je podnětné uvažovat i o míře, s jakou v rámci lingvisticky orientované analýzy zohledňujeme neverbální komunikaci (a to i „netypickou“) a kontext. Autorčina práce pak mj. ukazuje, že opomíjení některých témat je možná více ochuzující, než si uvědomujeme.

Autorka zvolila jako základní úhel svého pohledu důraz na nepostradatelnost komunikace v lidském životě a na otázku, jak možnosti komunikovat dosáhnout, když v cestě stojí zásadní překážky; toto východisko pokládám z hlediska tématu za velmi vhodné, dodává také práci důležitý obecnější rámec. Oceňuji rovněž, že o DMO a s ní spojené narušené komunikační schopnosti autorka pojednává plasticky, v možné variabilitě, a že výklad je zároveň přehledný a srozumitelný.

Zvolené ukázky sledovanou problematiku výstižně ilustrují; mj. dokládají závažnost autorčiny výchozí teze o zásadní roli komunikace a o hledání možností, jak komunikace dosáhnout, a to i za cenu námahy obou zúčastněných komunikantů. Nahrávky byly pořízeny a použity s informovaným souhlasem rodičů dětí (v elektronickém archivu prací by neměly být veřejně přístupné).

Ukázky slouží zároveň i jako ilustrace k následujícím výkladům o alternativní a augmentativní komunikaci. I tato část je pojednána přehledně a srozumitelně, je dobře, že výklad není jen obecný, ale zohledňuje základní téma práce. Za zajímavé pokládám části, v nichž autorka posuzuje jednotlivé systémy z hlediska jejich povahy jakožto znakových systémů a porovnává je s typickými vlastnostmi přirozených jazyků.

Z praktičtějšího úhlu pohledu pokládám za klad to, jak práce názorně ukazuje, že každé z dětí užívá pro komunikaci jiné prostředky i jiné prvky či kombinace prvků různých systémů alternativní a augmentativní komunikace a jak velmi záleží na individuálních potřebách dítěte a jeho okolí. Zaujalo mě i to, že rodiny jen málo využívaly logopedickou péči.

Z textu je zřejmé, že autorka usiluje o sevřenost a zacílenost výkladu, soustřeďuje se na zásadní poznatky relevantní pro téma práce a brání se přílišné rozbihavosti. Podařilo se jí tak na ploše diplomové práce zpracovat řadu komplexních témat. Některé z otázek by bylo bývalo možné rozpracovávat i hlouběji; část, u níž bych přivítala podrobnější analýzu, je zejm. charakteristika pořízených nahrávek (3.2), která by mohla být rozvedena např. formou přepisů či popisů nahrávek a detailnější diskuse k nim.

Práce je logicky uspořádána a přehledně strukturována; výklad je dobře formulován, je vstřícný ke čtenáři (snad s výjimkou několika příliš odborných termínů), neobsahuje vážnější stylizační nedostatky; překlepů či pravopisných nedostatků je málo.

Práce splňuje požadavky kladené na práce diplomové, doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení výborně – velmi dobře dle výsledku obhajoby.

PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.